

FODOR JÓZSEF
Iskolaegészségügyi Társaság

Iskola-egészségügyi Továbbképző Tanfolyam
Budapest, 2023. március 6.

Az Iskola fogászat múltja és jelene.
100 éves a magyar iskola fogászat.

Dr. Szőke Judit

c. egyetemi docens
Semmelweis Egyetem Fogorvostudományi Kar

Az előadás célja:

- megemlékezni röviden a 100 éves iskolafogászatról
- tisztelegni elődjeink előtt
- bemutatni az iskolafogászati gondozás feladatait
- ismertetni a fogászati team együttműködési lehetőségeit az iskolaegészségügy
 - keretein belül és
 - kívül, a társszakmákkal, a szakellátókkal

Hazai törekvések

A magyar iskolafogászat rövid története

- **1777. Mária Terézia:**
Ratio Educationis.
„Az iskola feladata, hogy a távollévő szülők szerepét betöltse, és gondos figyelemmel megelőzzön mindent, ami az ifjúság egészségét megkárosítaná, tagjai épségét megrontaná, vagy éppen életét veszélyeztetné.”

Fodor József

(1843-1910)

Az iskolaorvosok „apja”

- az iskolaegészségügy eszméje tőle származik
- az iskolaorvoslás intézményének megalapozása
- az iskolaegészségügy, mint a közegészségügy egyik ágának kialakítása
- az iskolaegészségügy állami feladat
- törvények megjelentetésének szorgalmazása
1885, 1887

Nemzetközi előzmények

- **1902.** - új korszak kezdete az iskolafogászat történetében. *Jessen* strassburgi docens kezdeményezésére megnyílt az első német iskolafogászati klinika.
- **1904-1906.:** Darmstadt, Offenbach és Frankfurt.
- **1908-1911.:** Koppenhága, Berlin, Lipcse és Nürnberg.
- **1920.** Bécs és
- **1922.** Prága - velünk egy időben létesült iskolafogászat.

Iskolafogorvos Bécsben, 1935.

Hazai törekvések

A magyar iskolafogászat rövid története

- **1909.** Az iskolafogászat kiépítésének terve. Ügyviteli és szolgálati szabályzat.
- **1919.** A Tanácsköztársaság idején rendelet az iskolás gyermekek fogászati kezeléséről.
- **1921.** év vége: az Amerikai Vöröskereszt szeretet-adománya 6 fogorvosi felszerelés.
Kulcsemler: *Pedlow kapitány*
Az adományt a fővárosi tisztifőorvos, *dr. Végh János* vette át.

A magyar iskolafogászat rövid története

- **1922.** május: hat intézet megnyitása:

I. Krisztina tér 4.

III. Lajos u. 1.

VI. Váci út 57.

VII. Aréna út 25.

VIII. Örömvölgy u. 2.

IX. Mester u. 19.

- **1924**-ben még két új intézet nyílt:

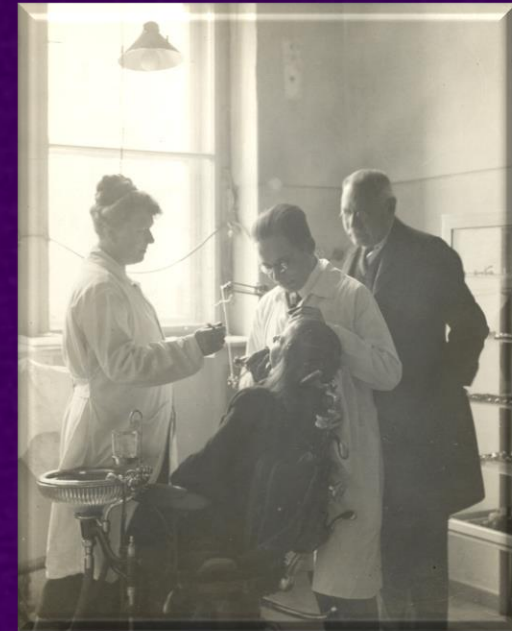
VII. Nyár u. 9. és

X. Szt. László tér 1.

- **1928-30** között újabb három:

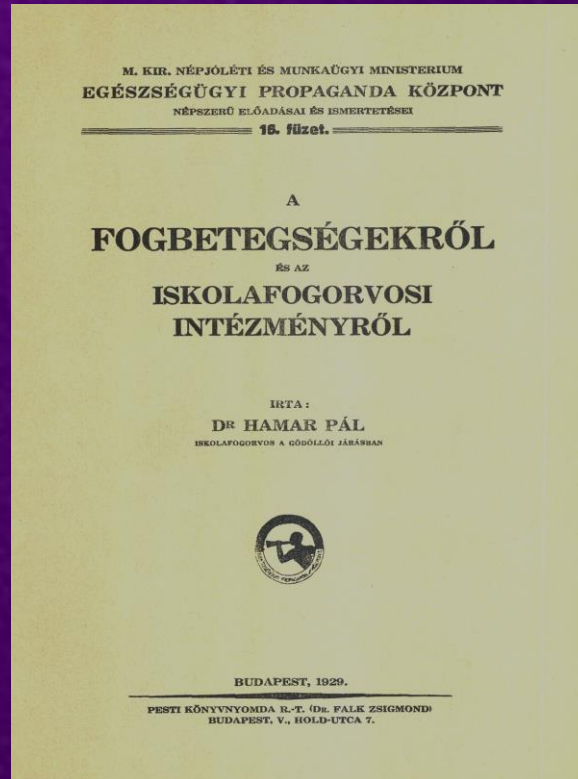
IV. Prohászka Ottokár u. 1.,

XI. Váli u. 1. és III. Raktár u. 1.

A magyar iskolafogászat rövid története

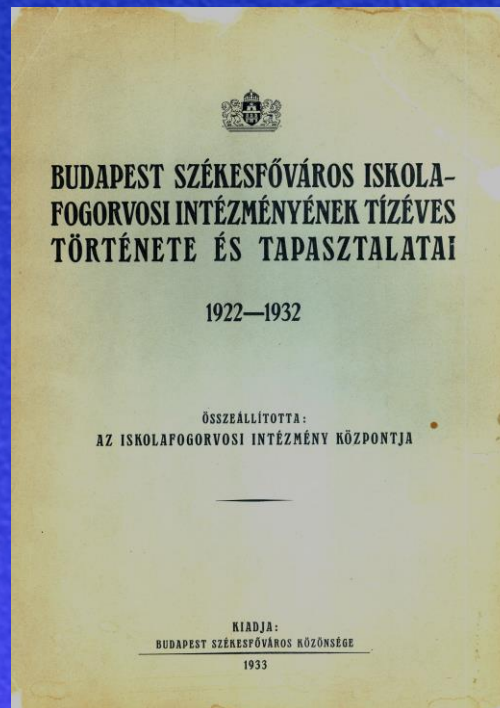
- **1927.** Az első vidéki rendelő megnyitása Gödöllőn.
Dr. Hamar Pál iskolafogorvos a gödöllői járásban.

- **1932.** Már 14 mozgó iskolafogászati rendelő is működött.
Rockefeller Alapítvány támogatásával.

Iskolafogászati évfordulók

Jubileum (év)	A megemlékezés szervezője/helyszín	A megemlékezés formája	Emlékbeszéd Köszöntő
10 éves (1932)	<i>Dr. Hollósy Ede</i> vezető főorvos	Ünnepi könyv kiadása „Budapest Székesfőváros iskola-fogorvosi intézményének tízéves története és tapasztalatai”	<i>Dr. Sipőcz Jenő</i> polgármester, Budapest

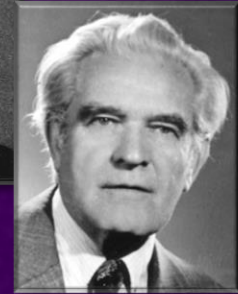
Iskolafogászati évfordulók

Jubileum (év)	A megemlékezés szervezője/helyszín	A megemlékezés formája	Emlékbeszéd Köszöntő
50 éves (1972)	<i>Dr. Kovács Zoltán</i> Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezete Székháza, Budapest	Kétnapos ankét Előadások Kiállítás Fogászati vetélkedő	<i>Dr. Kovács Zoltán</i>

A magyar iskolafogászat rövid története

- **1960-as** években jelentősen fejlődött és terebélyesedett az iskolafogászati hálózat.
- Az iskolafogászat ügyének elkötelezett gondozói:
dr. Tóth Pál,
dr. Czappán Elemér,
dr. Kovács Zoltán.
- **1970-1980-1990-es** években virágkorát élte az iskolafogászati intézményrendszer.

Iskolafogászati évfordulók

Jubileum (év)	A megemlékezés szervezője/helyszín	A megemlékezés formája	Emlékbeszéd Köszöntő
65 éves (1987)	<i>Dr. Szőke Judit</i> Egészségügyi Dolgozók Semmelweis Háza, Budapest	Jubileumi ünnepség Történeti visszatekintés Tudományos előadások Kitüntetések átadása	<i>Dr. Huszár György</i> <i>Dr. Tóth Pál</i>

Iskolafogászati évfordulók

Jubileum (év)	A megemlékezés szervezője/helyszín	A megemlékezés formája	Emlékbeszéd Köszöntő
75 éves (1997)	<i>Dr. Szőke Judit</i> 2. Preventív Fogászati Konferencia, Budapest	Emlékbeszéd	<i>Dr. Szabó Imre</i> <i>Dr. Szabó János</i>

Iskolafogászati évfordulók

Jubileum (év)	A megemlékezés szervezője/helyszín	A megemlékezés formája	Emlékbeszéd Köszöntő
85 éves (2007)	<i>Dr. Szőke Judit</i> Magyar Gyermekfogászati és Fogszabályozási Társaság XIX. Symposion III. Tóth Pál Vándorgyűlés, Pécs	Emlékbeszéd	<i>Dr. Szőke Judit</i>

MFE Gyermekfogászati és Fogszabályozási Társaság XIX. Symposion
III. Tóth Pál Vándorgyűlés
Pécs, 2007. október 4-6.

Ezennel elkezdődött az idei év
Pécsett megrende-
Kongresszusunk szerve-
nyolításban segítségemre
Pécs Rendezvényszervező
ár számos konferencián bizonyí-
tottságukat.

a helyszínt, a társasági programokat és
alazódik a tudományos program is. Zajlik az
folyamata, reményeink szerint rendezvényünk
térre számíthat.

kkal bővül a fiatal kollégák bemutatkozási lehetősége,
agy teremben, méltó körülmények között rendezhetünk
öt. Így arra serkentünk mindenkit, hogy minden fontos és
iban adja elő azt a tudományt vagy tapasztalatot, amivel
mindennapjaiban foglalkozik. Emlékeztetőül a vezetőség által meghatározott
főbb témakörök: szemléletváltás a prevencióban, fejlődési rendellenességek
és a fogászat kapcsolata, modern technikák az orthodontiában, szabad témák.

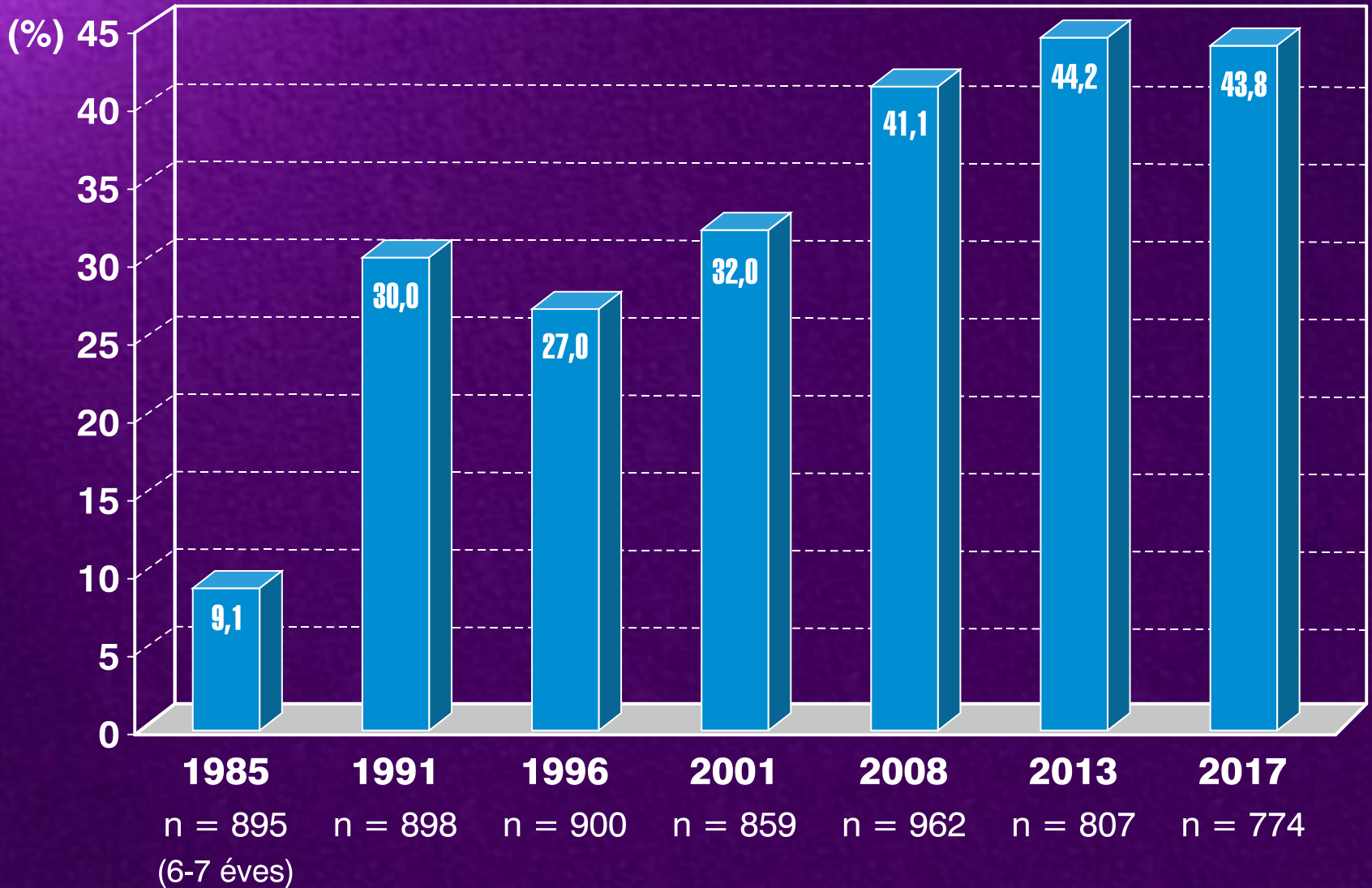
A magyar iskolafogászat rövid története

Az ellátó hálózat adatai

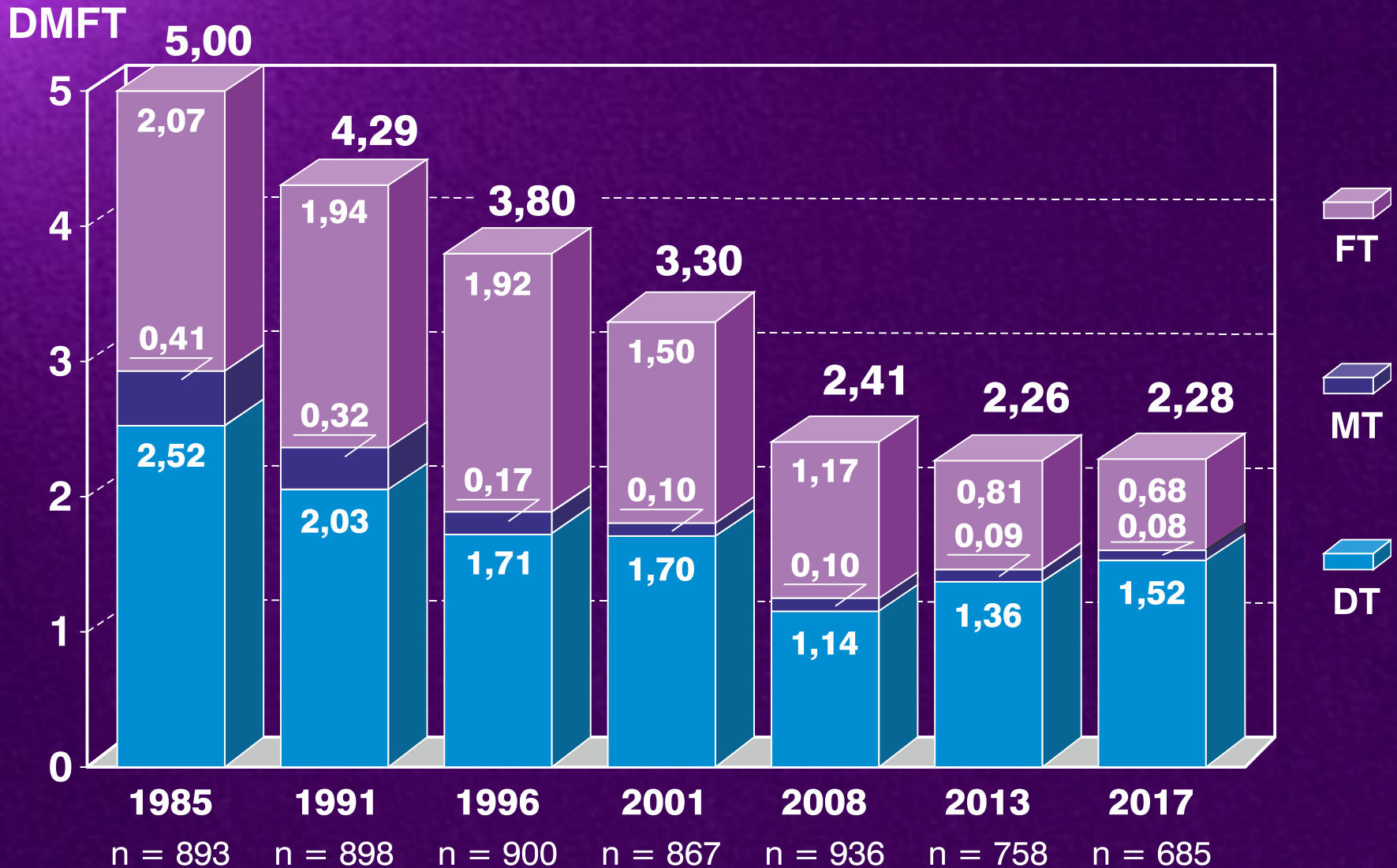
Körzet típus	2007	2021
Iskola/ifjúsági	451	249
Gyerek (ma: TEKES)		179
Vegyes praxis	1885	1876

Ép fogazattal rendelkező 5-6 éves gyermekek frekvenciája vizsgálati évenként

12 éves gyermekek DMFT átlagértékei vizsgálati évenként

Az ép fogazattal rendelkező gyermekek %-os aránya 2017-ben korcsoportonként és urbanizáció szerint

Életkor	Város	Vidék	Összesen
5-6 évesek	51,7% (n = 400)	35,2% (n = 374)	43,8% (n = 774)
12 évesek	47,7% (n = 348)	39,9% (n = 337)	44,7% (n = 685)

*p < 0,001

WHO program

“Egészséget mindenkinek 2000-re”

WHO/FDI célkitűzések (1981)

- 5-6 évesek 50%-a ép fogú legyen
- 12 évesek ≤ 3 DMF fog
- 18 évesek 85%-ának ne legyen foghiánya
- 35-44 évesek foghiányos állapota 50%-kal javuljon
- 65 éven felüliek foghiányos állapota 25%-kal javuljon

WHO/FDI célkitűzések 2020-ra

- 5-6 évesek 80%-a ép fogú legyen
- 12 évesek <1,5 DMFT
- 18 évesek 100%-ának ne legyen foghiánya

- 35-44 évesek < 10 DMFT
- 65 éven felüliek foghiányos állapot maximum 10 % legyen

Iskola-egészségügyi ellátás

Az iskola-egészségügyet szabályozó bázisrendelet

Az ellátást 26/1997. NM (IX.3.) rendelet szabályozza

„A 3-18 éves korosztály, valamint a 18 év feletti, középfokú nappali rendszerű iskolai oktatásban résztvevők megelőző jellegű, az egészségügyi alapellátás keretében szervezett iskola-egészségügyi ellátásban való rendszeres részvételéről az óvodák és iskolák: nevelési-oktatási intézmények e rendeletben foglaltak szerint gondoskodnak.

Az iskola-egészségügyi ellátás iskolaorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll, amelyet fogorvos és fogászati asszisztens közreműködésével látnak el”.

Iskola-egészségügyi ellátás

26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról

Jelentős jogharmonizációt valósít meg.

Lényege:

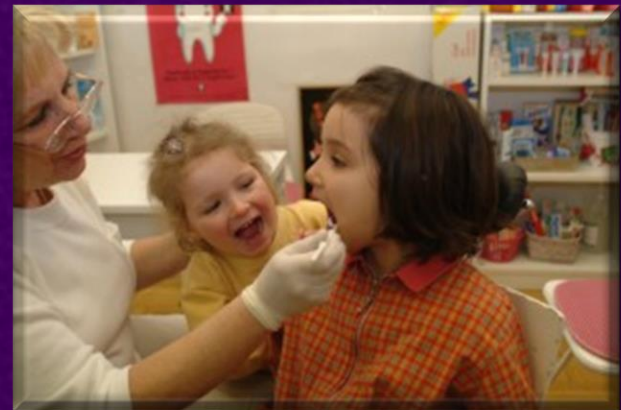
- Az iskolafogászat gondoskodik a 3-18 éves korosztály megelőző jellegű egészségügyi alapellátásáról.
- Az iskolafogászati tevékenységet ellátó fogorvos és fogászati asszisztens feladatait a rendelet 4. és 5. sz. melléklete rögzíti.

6. par. (1)

Az iskolafogászati alapellátás (a továbbiakban iskolafogászat) preventív és terápiás gondozást jelent a szükségleteknek megfelelően.

Az iskola-egészségügy keretében együttműködők

- Iskola/gyermekfogorvos
- Fogászati szakdolgozók
 - Fogászati szakasszisztens
 - Dentálhigiénikus
- Iskolaorvos
- Védőnő

Az iskola-egészségügyben együttműködő szakdolgozók

„Az iskola-egészségügyi, háziiorvosi, házi gyermekorvosi, egyéb szakorvosi, körzeti védőnői, gyermekjóléti szolgálatok, pedagógiai szakszolgálatok, logopédus, gyógytornász és pszichológus, valamint az ÁNTSz illetékes intézetei a gyermekek és tanulók egészségvédelme érdekében együttműködnek, és az e feladat ellátásához szükséges adatokról egymást tájékoztatják.”

Az iskolafogászati gondozás feladatai

- **Kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás az oktatási intézményekkel**
- **Kommunikáció a gyermekkel, anamnézis?!**
- **A szájüreg képleteinek vizsgálata / dokumentálása**
- **A harapás ellenőrzése, fogazati anomáliák felismerése, szakellátásra irányítás**
- **Szükség esetén egyéb szakellátásra irányítás (parodontológiai, szájsebészeti)**
- **A fogak vizsgálata – caries, erózió**
- **Az íny, a parodontium vizsgálata,**
- **A szájhygiéne ellenőrzése**
- **Rizikó felmérés, veszélyeztetettség mértékének megállapítása**
- **Megelőző kezelések végzése / rizikó csökkentés**
- **Edukáció – egyéni és csoportos**
- **A szülő / gondozó tájékoztatása**
- **Visszarendelés - szükség esetén további kezelésre, ellenőrzésre**

Dentális erózió

A preventív barázdazárás javallatai:

- Egészséges fogak rizikó barázdái és gödröcskéi

A terápiás barázdazárás javallatai:

- Fogzománkra korlátozódó barázda és gödröcske caries

Szakmai kulcsüzenetek

Szakmai gondozási javaslat

- **Szakmai gondozási javaslat a szekunder prevenció számára:**
 - a betegség (caries, erózió) korai stádiumának (non-cavitated) felismerése, és
 - azonnali intervenció abból a célból,
 - hogy a carieses folyamatot visszafordítsuk (fluoridok), vagy
 - progresszióját megállítsuk (fluorid, barázdazárás)
- **A legfontosabb kulcs-üzenet az ellátandók számára**
 - fluoridos fogkrémek napi kétszeri használata

A magyar iskolafogászat rövid története

- Quo vadis iskolafogászat ?!?!?

Nyomós etikai, morális érvek és szervezési előnyök szólnak e megelőző intézményrendszer fenntartása és megerősítése mellett.

A magyar iskolafogászat rövid története

Ady Endre: Intés az Őrzőkhöz

Őrzők, vigyázzatok a strázsán,

Az Élet él és élni akar,

S akik még vagytok, őrzőn, árván,

Őrzők: vigyázzatok a strázsán.

Köszönöm, hogy meghallgattak!

